

Papež poziva vlade na boj proti Rusiji

Prosi "krščanske narode," naj mu pomagajo pobiti protiversko kampanjo sovjetov. Jezi ga, ker so vlade ignorirale njegov poziv glede posebnih pogojev priznanja sovjetov.

Rim, 10. febr. — Vatikanski uradni list "Osservatore Romano" je priobčil pismo papeža Pija XI., ki je naslovljeno na kardinala Pompilijsa, generalnega vikarja v Rimu, v raslini je pa naslovljeno na "ves krščanski svet," ki ga papež poziva na boj proti Sovjetski uniji.

Papež natančno v pismu, da bo 19. marca, to je na Jožefovo, bral v baziliki sv. Petra posebno mašo za Rusijo in to bo formalna otvoritev njegove kontratenzivne zaustavitve "verskih persekucij in brezboštva" v Rusiji. Poziva je ves "krščanski svet," da se mu omenjenega dne pridruži v molitvah in protestih proti "sterilnemu in nečloveškemu ravnanju boljševikov s krščanskimi duhovni, cerkvami, podobami in glede odprave nedelje ter cerkvenih praznikov" in proti "brezbožnim demonstracijam, ki so se vršile na zadnji božični praznik v ruskih mestih."

Papež našteva dolgo vrsto "krivic, ki se gode kristjanom v Rusiji," potem pa indirektno kritizira "vlade onih držav, ki niso hotele sprejeti njegovih sugestij, da bi zahtevale v pogodbi s sovjetsko vlado svobodo verske službe in respekt do cerkvene lastnine kot pogoj priznanja Sovjetske unije." Če bi bile te sugestije sprejete, bi bilo danes veliko manj zla v Rusiji," toži Pi.

Kolikor se je zdaj izvedelo, je papež to predlagal na konferenci v Genovi po svojih emisarijih, ki so privatno obiskali delegate. Nobena vlada, ki je doslej priznala sovjet, ni hotela postaviti papeževih pogojev.

Berlin, 10. febr. — Voditelji centristične (katoliške) stranke v Nemčiji so prejeli od papeža navodilo, naj pritiskajo na nemško vlado, da preneha kooperirati z Rusijo. Katoliška stranka je tudi pozvana, naj pobija komunistično gibanje v Nemčiji.

TOVARNARJI NE DRŽE OBLJUBE

Nogavičarska družba pričela s zniževanjem mezd, nakar so delavci zastavkali

Grand Rapids, Mich. — (F. P.) — Unijaki delavci so pokazali nadaljni dokaz, kako se tovarnarji drže obljub, ki so jih dali predsedniku Hooverju, da ne bodo zniževali mezd svojim delavcem za časa industrijske depresije. Te dni je oddlo dvesto nogavičarskih delavcev na stavko, ker jim je Globe Knitting Co. utrgala mezdo za 8%. Radi stavke je bila družba prisiljena prekiniti obrat.

Predsednik družbe Earle A. Clemens je bil tudi eden tistih, ki so prišli na konferenco v Washington na povabilo predsednika Hooverja. Komaj par mesecev po konferenci pa je že bil izdan odlok za znižanje mezd. Ker ni bilo drugega izhoda iz situacije, so delavci in delavke pustili delo in odšli na stavko.

Mezde pri tej družbi so bile že znatno nižje kot v nogavičarskih tovarnah v Philadelphiji, Milwaukeeju in nekaterih drugih mestih.

Pridobitve tiskarjev

Minneapolis, Minn. — Unijaki tiskarji pri "Minneapolis Journal" in "Tribune" so izvajali višjo mezdo. Povisek je tri dolarje na teden, vrh tega so bili delovne ure skrajšane od 48 na 46½. Nova pogodba je bila sklenjena za dve leti.

Samotar zapustil premoženje socialistični stranki

Denver, Colo. — Joseph Zemp, 80-letni samotar, katerega so zadnji teden našli umorjenega v ožadi njegovega stanovanja, je v svoji oporoki zapustil vse svoje premoženje socialistični stranki za socialistično propagando. Sorodnikov nima. Oporoka se dalje glasi, da mora biti njegovo truplo sežgano in pepel vržen vetru na coloradskih gorah. Zemp je zapustil okrog \$6000 imovine v nepremičninah in vrednostnih papirjih.

Unije bodo izvojevale bitko na jugu

Tehtilna industrija v južnih državah je slabo organizirana in se bo morala uklopiti s pristojno organizatoričnega gibanja

New York. (F. P.) — Kljub vsem zaprekam, ki se stavijo na pot organizatoričnemu delu v industrijskih podjetjih na jugu, si bo unijem utrdil tla in končna zmaga bo njegova. Tako trdi W. J. Cash v članku, ki je bil priobčen v neki reviji. Cash je bil svoje čase delavec v tekstilnih tovarnah, pozneje pa se je izšolal in postal časniški poročevalec, urednik in sedaj je profesor angleščine v državnem kolegiju Južne Karoline.

Položaj na jugu izgleda, da se je razburjenje pomirilo, pravi Cash, toda za tem mirom stoji vulkan, ki lahko izbruhne vsak čas. Gastonia je Lexington in dogodki, ki so jih prinesli spori v industriji, zaznamovani s krvoproletjem v Gastoniji in Marionu, bodo tvorili podlago za tisoče bojev v ekonomskem razvoju južnih držav. Konec bojev ne bo prinesel le zmago unijam, temveč bo pomenil tudi konec fevdalizma na jugu.

Tehtilna industrija je slabo organizirana in radi tega ni posebno dobičkonosna. Konsolidacije tekstilnih družb je gotova reč in z njo bo prišel nov industrializem, ki bo nudil delavcem višje mezde in krajši delovnik.

Delavci na jugu so zelo konservativni element, ki je bil doslej nepristopen organizaciji. Ali ekonomske razmere jih bodo prisilile, da se oklenejo organizacije, ki je edino sredstvo proti izkoriščanju in mezdnemu suženstvu.

NOGAVIČARSKI DELAVCI ZASTAVKALI

Družba grobi unijskemu organizatorju s izgonom

Salem, Mass. — (F. P.) — Stavkokazi ne marajo za organizacijo, zato so dobrodošli delodajalcem v slučaju stavke. Ko je bil napovedan štrajk v tovarni Ispewich Hosiery Co., je družba pričela importirati stavkokaze. Sprva jim je dobro plačevala izdelajsko delo, sedaj pa jim je pričela trgati mezde. Trga je mezd je pričela uvajati v vseh departmeh tako, da so se že začeli stavkokazi puntati. Več njih je pustilo delo in odšlo drugam.

Nogavičarski delavci so odšli na štrajk pred šestimi meseci pod vodstvom Hosiery Workers unije in še vedno vztrajajo v boju za svoje pravice. Upali so na zmago, ki bi jo bili tudi dosegli, da ni pričela družba uvajati stavkokaze v svojo tovarno pod protekcijo policije. Sedaj so se pričeli puntati stavkokazi, ker so spoznali, da jim je družba plačevala visoko mezdo le toliko časa, dokler jih je potrabovala.

Earl Whitu, unijskemu organizatorju, je družba zagrozila z izgonom, ako ne bo prenehal s svojimi aktivnostmi. White se ni ustrašil grožnje in je izjavil, da bo še nadalje ostal v mestu in nemoteno opravljal svoj posel.

NEVIDNA VLA-DA V ZDRUŽENIM DRŽAVAH

Kontrolirajo je milijonarji, ki so na čelu velikih industrij

Washington, D. C. — (F. P.) — V Ameriki se večkrat povdarja, da ima v tej deželi vsak prebivalec priložnost, da se povzpe na stopnico ekonomske neodvisnosti. Ta domneva je postavljena v žudno luč, ako prečitamo poročilo zveznega davčnega urada, ki govori, da je imelo v preteklem letu 24 oseb \$242,000,000 dohodkov. Vsi ti so bili v razredu s nad pet milijoni dolarjev letnih dohodkov. V to kategorijo ne spadajo Rockefellerji, Fordi in Mellon, ki imajo od \$30,000,000 do \$50,000,000 letnih dohodkov. L. 1927 je samo enajst oseb pr. znalo, da njihovi dohodki znašajo več kot pet milijonov dolarjev letno.

Ti plutokratje predstavljajo nevidno vlado v Združenih državah. Bogati industrijski mogotci direktirajo smerice vladni politiki, ki gre za tem, da ameriški imperializem razširja svojo oblast. Joe Grundy, carinski veleblat, ki je bil pred par meseci imenovan zvezni senatorjem države Pennsylvanije, je na zaslišanju pred senatsko komisijo odprto izjavil, da bi morala biti reprezentacija v ameriški vladi basirana na lastninski vrednosti posameznikov in njihovih dohodkov. To pomeni, da naj bi teh 24 kapitalistov imelo toliko moči pri narodni vladi kakor štiri milijoni drugih davkoplačevalcev in delavcev, ki ne posedujejo nikake lastnine.

Štirinajset plutokratov je plačalo \$35,000,000 davka za leto 1928. Ostala jim je še vrsta \$270,000,000 za njihovo lastno uporabo. Ker pa ne morejo vse te vsote porabiti za hrano, obleko, stanovanje in luksus, je umesno, da denar porabijo za nove investicije. V deželi kot je Amerika, kjer so industrije razvite do viška in kjer je produkcija potrebščin več kot zadostna za domačo uporabo, to kupčije bogastva v rokah male skupine milijonarjev pomeni restrikcijo konsuma blaga, kar ustvarja brezposelnost in obenem reducira industrijsko stabilnost ameriškega naroda.

Spekulacije na borzi so zvišale številco oseb s milijon dolarji letnih dohodkov l. 1928 na 496. L. 1927 je bilo 206 oseb s milijon dolarji dohodkov. Profiti, pridobljeni s spekulacijami na borzi, s prekupevanjem delnic in drugimi finančnimi potezami so dosegli ogromno vrsto \$4,785,500,000, polovico več kot l. 1927.

Nemčija protestira proti radiu v Moskvi

Berlin, 10. febr. — Nemška vlada je poslala v Moskvo protest proti komunistični propagandi v nemščini, ki se razširja s pomočjo moskovske radiopostaje po vsej Evropi. Petkrat v tednu je proletariat vsega sveta pozivan na revolucijo iz Moskve v nemškem jeziku. Nemška vlada se boji, da bo svet mislil, da ti pozivi prihajajo iz Nemčije.

Časopisje berači za podporo vdovi gasilca

Memphis, Tenn. — Ker mesta na upravnika nima nobene odredbe, ki bi dolocila odškodnino vdovam gasilcev, ki se ubijejo pri delu, mora časopisje berači za podporo. Pred kratkim je bil ubit gasilec Oscar Steel pri opravljanju svoje dolžnosti. Zastupel je vdovo in tri otroke brez sredstev, časopisje pa sodej spoznala na prebivalstvo, naj jim pomaga.

Mussolini odlikoval župnika v Chicagu

Chicago. — Rev. Louis Giambastiano, italijanski župnik katoliške fare St. Philip Beniz, 938 Cambridge ave., je v nedeljo prejel odlikovanje Mussolinijeve vlade za svojo "dobro dela" v prilogi poštastenja italijanskih naseljencev v Chicagu. Odlikovanje mu je izročil italijanski konzul, dr. Giuseppe Castruccio, pri sijajnem banketu, ki se je vršil v cerkveni dvorani v nedelo zvečer.

Aretacije delavcev v Pontiacu

Posebni policaji patrolirajo tovarno General Motors korporacije

Pontiac, Mich. — (F. P.) — Posebni policaji stražijo tovarno General Motors korporacije, da se ne ponove demonstracije brezposelnih delavcev alične oni, ki je bila prirejena pred dvema tednoma.

Te dni sta bila aretirana Fred Beal in John McGrath, ker sta govorila na shodu delavcev v bližini tovarne. Poleg teh dveh je bilo aretiranih še sedem drugih delavcev.

Philip Raymond in George Powers, ki sta vodila pohod brezposelnih delavcev in sta bila aretirana, sta bila izpuščena iz ječe, ko je bila za nju položena varščina v vrsti \$7,500 za vsakega. Obtožena sta kršenja zakona proti kriminalnemu sindikalizmu. Oba sta uradnika Auto Workers unije. Ostali aretirani delavci so obtoženi nesposobnega obnašanja.

V Nemčiji redčije pivnice

Berlin, 10. febr. — V nemškem parlamentu je predloga za omejitve pivnic in znižanje opojnih pijač po vsej deželi, tako pride samo ena pivnica na vsake 400 prebivalcev. Ako bo to sprejeto, bo moralo okrog 70,000 pivnic zapreti vrata.

Dvanajst milijonov polji, brezposelnim nič

Policijski načelnik direktor korporacij in sovražnik delavskih unij

Detroit, Mich. — (F. P.) — Medtem ko vsi politiki in časopisje glasno kriče, naj se mestni izdatki znižajo, je policijski departament vprašal za nadaljna dva milijona dolarjev, ki naj bi se dodela apropraciji desetim milijonom dolarjev, ki so bili to leto določeni temu departamentu. Izgleda, da bo mestna uprava ugodila želji načelnika policije, kajti detroitski župan je bil izvoljen na platformi za izvajanje "miru in reda".

Vai drugi departamenti so bili posvarjeni, naj bodo skromni v svojih izdatkih. Kaže, da ne bo nič s nameranimi konstruktivnimi deli, o katerih se je govorilo, da bodo stali več kot sedem milijonov dolarjev. Konstruktivni program se ne bo izvajal, da se olajša brezposelnost, kakor je obljubovala mestna uprava. Edino "konstruktivsko" delo je kidanje snega, kjer najdemo brezposelni delavci začasno uposlenje.

Delavske unije so nezadovoljne, ker je župan imenoval Harold Emmons načelnikom policije. Župan sam je pred dvema letoma kandidiral na kulturni platformi, a je izgubil bitko. Emmons je bil predsednik trgovske komore in je direktor kakešnih pol ducata korporacij. Organizirani delavci se boje, da bo Emmons strogo nastopal proti njim in da jim bo prepovedal zborovanja in shode, ker je že takoj ob pričetku njegove službe pokazal, da bo ostal zvest tradicijam bizniške politike.

Klici po republiki se nadaljujejo v Španiji

"Dol s kraljem!" je spet odmevalo po madridskih ulicah

Madrid, 10. febr. — Včeraj so se ponovili nemiri v Madridu. Velike množice dijakov in dolgo vrste brezposelnih delavcev so demonstrirale, vsaka grupa za svoje zahteve, toda skupna zahteva vseh je bila: "Dol s kraljem! Živela republika!"

Policija je podila množice iz ulice v ulico, medtem so se pa še druge množice v drugem delu mesta in demonstracije so trajale ves dan. Najmanj 80 odstotkov vseučiliških dijakov zahteva odpravo monarhije.

Pojavilo se je skoro pol ducata političnih strank, ki se pripravljajo za volitve. Ker ni bilo šest let nobenega političnega življenja v Španiji, je zdaj toliko bolj živahno.

Organizirani električarji protestirajo

Signalniški kontraktorji skušajo upodbiti navadne delavce za elektrarniška dela

New York. — (F. P.) — Neorganizirani delavci bodo opravljali elektrarska dela na progah podzemne železnice pod Omo ulico, ako ne bo mestna uprava prisilila podjetnike, da se drže pogodbe, ki določa, da morajo biti pri mestnih delih upošleni unijaki delavci.

Neizkušeni delavci, ki bodo prejeli od 50 do 55 centov na uro, bodo opravljali važna elektrarska dela, od katerih je odvisen promet vlakov, ki drve 40 milj na uro v tunelih pod mestnimi ulicami, ako mesto kontraktorjem ne izpodbije njihovega načrta.

Predsednik lokalne unije električarjev Emil Preiss je opozoril poročevalca Federaliziranega tiska na nevarnost, kateri bodo izpostavljeni potniki podzemskih železnic, ako bodo važna elektrarska dela in napeljavne žice izročene v roke neizkušenih delavcev. Preiss je naslovil protest na mestno administracijo radi nakane podjetnikov, ki se nameravajo izogniti določbam pogodbe.

Podjetniki se skušajo izogniti določbam s tem, da klasificirajo električarje s signalniki, akoprav ima delo tadjnih opravil s elektriko. Preiss upa, da se bo mestna uprava zganila in da bo zahtevala, da se določbe v pogodbi izvajajo. Ako ne bo storila ničesar v tem oziru, bo unija električarjev predložila zadevo sodišču.

Tako padajo žrtve

San Francisco Cal. — Nikdo ni vedel njegovega imena, kdo je bil in kaj je delal. Vidno je bilo le, da je bil star, brez denarja in izstradan. Zlezel je v neko prazno poslopje v San Franciscu v mrzli zimski noči in tam umrl. Njegovo truplo so našli ljudje, ki so slučajno prišli v zapuščenno poslopje. Ugotovili so, da je njegovo truplo ležalo tam najmanj mesec dni in da je bil žrtev Hooverjeve "prospertite".

Tako padajo dan za dnem; nekateri si v obupu sami jemljejo življenje, drugi umrjo vlad pomankanja, svet pa gurne koraka mimo žrtvi in se ne zmeni za nje.

Lenin dobi novo grobnico

Moskva, 10. febr. — Delavci podirajo lesen Leninov mavzolej na Rdečem trgu v Moskvi. Na dotičnem mestu bo sezidana krasna nova grobnica iz granita in marmarja. Medtem se krsta s Leninovim truplom nahaja v Kremli in pred vrati dvorane stoji noč in dan vojska straža.

Stavka krojaških delavcev v New Yorku

Poravnava na vidiku. Običajna industrija se mora reorganizirati, je mnenje voditeljev unije

New York. — (F. P.) — Konferenca krojaških podjetnikov in uradnikov unije, katero je sklical governor Roosevelt, je bila uspešna v kolikor se tice hitrega končanja stavke. Udeleženci konference so se strinjali, da je stabiliziranje oblačilne industrije glavni pogoj za njen predelek.

Na zborovanju se je obirno razmotrivalo o načrtih za ustanovitev arbitražnega odbora, ki bi sestojal iz unijakih uradnikov in zastopnikov delodajalcev in katerimu bi se predložilo vse nesoglasja, ki nastanejo med delavci in krojaškimi podjetniki, v poravnavo. To bi stabiliziralo krojaško industrijo, katere uposljuje okrog 40,000 delavcev v mestu New York.

Drugi faktor v stavki krojačev je konflikt med levim in desnim krilom v International Ladies Garment Workers uniji. Konflikt izvira iz spora, ki je nastal pred tremi leti, ko je levo krilo poskušalo dobiti kontrolo nad organizacijo. Mnogo levčarjev je bilo radi njihovih aktivnosti izključenih iz organizacije, nakar so ustanovili novo unijo in jo pridružili Trade Union Unity ligi, ki je pod kontrolo komunistov. Ladies Garment Workers unija očita komunistom, da nasprotujejo stavkarjem, dočim slednji trdijo, da prva ni nikaka delavska unija, ker jo deloma kontrolirajo delodajalci.

POLICIJA V SLUŽBI JEKLARSKEGA TRUSTA

Aretacija stavkarjev na dnevnem redu. Piktiranje prepovedano

New York. — (F. P.) — Newyorška policija ima lepe čase, ko je ponudila svojo pomoč United States Steel korporaciji, da zlo-mi stavko pokladalec kablov, ki so bili upošleni pri konstrukciji železnega mosta čez reko Hudson. V stavki je prizadetih dvesto delavcev.

Policija je do sedaj aretirala že petnajst stavkarjev, ki so piktirali most in savarili impotirane stavkokaze, naj ne pomagajo trustu, da razbije stavko.

Pokladalec kablov, ki so odšli na stavko, niso organizirani v uniji. Zastavkali so, ker jim podjetniki niso plačali časa in pol za nadurno delo in za delo ob nedeljah. Vse jeklo, ki se ga rabi pri gradnji, prihaja od jeklarjevega trusta, ki dominira podjetnike in jim ukazuje, kako morajo nastopati proti delavcem. Structural Iron Workers unija je ponudila stavkarjem svojo pomoč pri vodstvu stavke.

Most bo imel najvišji obok od vseh aličnih konstrukcij in bo dolg 3,600 čevljev. Na obeh straneh brega stoji stolpi visoki 635 čevljev. Kabli so pritrjeni v živo skalo na newjersejski strani in na manhattski pa v ogromen cementni blok.

Nov naval na zlato v Alaski

Fairbanks, Alaska. — V distriktu Ruby med Fairbanksom in Nomejem so s pomočjo aeroplanov odkrili novo zlato polje. Zlata prst je zelo bogata posebno v Beaver Creeku, kjer dobiš za \$6 zlata na vsak čevl tal ali \$120 v vsaki skledi. Zlato pas je 60 čevljev širok in eno miljo dolg. Cele trume ljudi so navalele tja in naselbina Ruby je čez noč narasla na več tisoč prebivalcev.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodnina: na Zdravniški drinavi (liven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; na Chicago in Ohio \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; na inozemstvo \$9.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Ohio \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi se ne vračajo.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts will not be returned.

Naslov na vas, kar ima stik s listom: PROSVETA, 2607-59 South Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v objavo, na primer (Jan. 31-30), poleg vsega imena na zadnji strani, da vam je v tem dnevnem pošto na roko. Ponovite jo, če vam je, da se vam list ne uvrsti.

138

Čudesa kemije

Pred okrog sto leti je neki kemik zapisal, da je kemikalna veda "brez malega izčrpa svoje polje in upanja ni več, da bi ustvarila še kaj novega." To je bilo zapisano v času, ko je kemija komaj popraskala skorjo roba svojega — lahko rečemo — brezmejnega polja.

Pred sto leti je bila kemija še enotna znanost in zelo rečna znanost, dočim je danes razdeljena na več oddelkov s čisto ločenimi področji — tako ogromne so postale njene naloge. Danes poznamo biokemijo ali organsko kemijo, ki se bavi le s sestavinami živalskega in človeškega telesa; druga je drogerijska kemija, ki se specializira z zdravili; tretja je industrijska kemija, ki ima v svojem področju kovine, razne smolevine, celulozo itd. Kemik mora poznati splošna načela svoje vede, ne more pa obvladati vse kemije v detaljih; mora biti specialist, če hoče biti uspešen.

Važen je industrijski oddelek kemije. Ta oddelek se neprenehoma razširja in dobiva pododdelke. Na tisoče delavcev si služi kruh v tej važni industriji — in danes vse kaže, da si bo služilo kruh tudi na tisoče in tisoče farmarjev. Nove tovarne vstajajo iz odkrivanja novih kemikalnih produktov. Marsikateri delavec, ki je bil večera rudar, je danes poklican, da dela v kemikalni tovarni. Industrijska kemija ustvarja nove potrebe in preobrazuje delavce.

V zadnjih petdesetih letih so se v tem oddelku kemije največ pečali z mineralijami. Semkaj spada tudi premogova smola, iz katere so kemiki naredili veliko število raznih koristnih proizvodov. Polje premogove smole nikakor še ni izčrpano, a že zaostaja za drugim poljem. To polje je celuloza, rastlinska snov, ki obeta, da postane v kratki dobi ena glavnih sirovin za celo vrsto novih kemikalnih industrij.

Iz celuloze danes delajo papir, umetno usnje, rajon ali umetno svilu, laker, filme in ducat drugih reči, ki se rabijo vsak dan. V letu 1928 so samo tiskovnega papirja producirali trinajst milijonov ton in lakerja 41 milijonov galon iz celuloze. To je le majhna primera ogromnosti kemikalnih izdelkov v novih industrijah v Ameriki.

Celulozo dobivajo iz lesa, bicevja in slame. Zadržne čase so poskušali s koruznico in naredili dober papir in rajon. Ščasoma najdejo še boljše snovi v gotovih rastlinah, ki postanejo zelo dobičkonosni pridelek na farmah. Kajti čas prihaja, ko bo vsaka farmska korporacija imela svojo kemikalno tovarno. Moderna kemija razširja industrijsko življenje po vsej deželi.

Industrija celuloznih produktov bo zahtevala vedno več sirovin. Do zdaj so si pomagali — posebno lastniki papirnic — z lesom, toda gozdovi so že silno izsekani. Tudi deviški gozdovi v Kanadi ne bodo mogli dolgo trpeti. Kaj potem? Kje bo material za gradbeni les, na primer za deske?

Ga že imajo! Kemiki imajo proces za izdelovanje lesa. Nič več ne bo treba čakati, da hrast ali brest zraste tako debel — kar traja dolga leta — da se lahko zagaja deske iz debela. Za nov proces zadostuje majhen grmček, ki zraste v dveh letih. Grmček zmeka jo v kabo, kaka se strdi in iz velikega kosa strjene kase bodo rezali deske, tramove in stebre! In umetno narejen les bo močnejši kakor naraven in pomešan z vsemi možnimi barvami!

Polje kemije, najčudovitejše vede, ki jo je osvojil človeški razum, ne bo nikdar izčrpano. Vsako odkritje rodi nova odkritja.

Pri letošnjem štetju prebivalcev v Združenih državah bo popisovalec vprašal vsako osebo tudi, katerega spola je. To vprašanje je postavljeno zaradi tega, da se bo v bodoče vedelo, koliko Američanov je moškega, koliko ženskega in koliko srednjega spola. Vsakdo mora sam odgovoriti!

Dr. Hatton primerja čikaško krizo z boleznijo pobalina, ki se je najedel zelenih jabolk. Dečko je hudo bolan, grizav, toda umri ne bo. And there's the bright hope.

Glasovi iz naselbin

Razne zanimivosti

Homer City, Pa.—Ker imam dovolj prostega časa ali nezaželenih počitnic, sem se namenil, da nekoliko poročam javnosti o tukajšnjih razmerah. O deku sicer ne bom poročal, ker je pod ničlo kot povsod drugod. To je Hooverjeva prosperiteta.

Vaako živo bitje ima pravico do življenja. Vse, kar se rodi, ima lastninsko pravico za svojo dobo in svoj čas. Dolžnost vsakega živega bitja je, da se bori za svoje življenje, ker če v njem ni odporne sile, gotovo podleže in pade v preteklost. Mi ameriški Slovenci, ki smo večinoma priseljenci v tej naši novi domovini, imamo ravno tako pravico, da se ohranimo in se borimo za bodočnost našega že začetege dela. Tradicije in običaje prenesemo na naše potomce, kolikor je v danih ameriških razmerah mogoče. Ko smo se naselili v to deželo, smo si začeli v potu svojega obraza ustvarjati naše podporne organizacije, kulturna društva, Domove itd.

Za vse to, kar imamo, se imamo zahvaliti tisti naši notranji zavesti, ki se oglašuje v nas, da smo slovenski narod. Če bi ne bilo tiste naše notranje zavesti, bi bili mi kot Slovenci že davno izginiti z zemeljskega površja. Če hočemo v tem oziru še nadalje imeti kakše uspehe, moramo še bolj skupno delovati.

Skušati moramo razumeti našo mladino ter ji dokazati, da mi nimamo najzadnji narod na svetu. Ravno sedaj bi se dalo mnogo storiti za mladino potom radi. Tu bi imela priliko slišati slovensko petje, godbene koncerte in gojore. Vse to bi mnogo pripomoglo podaljšati našo slovenski življenjski dobi. Do sedaj imamo dva slovenska programa na radiu, prvi v Clevelandu, Ohio, na postaji WJAY, katerega je zadnji čas malo slišati. Komaj toliko, da se razume, da so Slovenci, sploščka pa sploh nismo dobili omenjene postaje tu po zapadni Penni. Slovencev iz Chicaga, ki so na postaji WHPC, ne slišimo nič. Ako bi imeli oni svoj program na postajah kot je WEAR, Chicago Tribune, Congress Hotel, bi jih bilo jako dobro slišati. Iz Clevelanda pa dobimo različno iz postaje WT-AM. Ako bi bili Slovenci na tu omenjenih postajah, bi bilo v resnici nekaj lepšega in tudi koristnega.

Samo posebi je umetno, da bi bile te postaje precej drage; k temu bi morali mi vsi nekoliko pomagati. V prvi vrsti pa mi, ki živimo po malih naselbinah in nimamo priložnosti videti in slišati slovenskih prirediteljev. Ker vidim, da se naša mladina za te programe zanima, sem tudi prepričan, da bi večina našega naroda to lepo idejo podpirala. Od tega bi imela tudi dober užitek. Priporočljivo bi tudi bilo, da bi se o tem razmotrivalo na društvenih sejah. Omenjeni zbori, ki so začeli to lepo idejo, naj bi sporočili, kako bi prišli do boljših in močnejših postaj ter kako bi bili izdatki za slovensko pesem, ki naj bi se razlagala po celi Ameriki.

Na društvenem polju še dosti dobro napredujemo kljub slabim delavskim razmeram. Prošlo leto smo izgubili šest slovenskih družin, ki so se izselile v Cleveland, Ohio. Med temi tudi brat Frank Babich, ki je bil večletni predsednik društva št. 103 SNPJ in ga društvo še danes pogreša. Frank je bil opora pri veselicah, zamotanih zadevah, uradnik SND in v vsakem slučaju, kjer se je delalo za napredno stvar.

Tudi nesreče ne počivajo pri nas. Na božični dan je ustreli 48-letni Joseph Prato svojega zeta, ker se je poročil z njegovo hčerko brez njegovega dovoljenja. Par dni potneje se je drugi usmrtil v kleti z dinamitno patrono. Omenjeni so po narodnosti Italijani. Prato je ušel roki pravice, ki ga do zdaj še ni dobila. Dne 24. jan. je ubilo v premogorju Luzerne Mines Co. dva, ki sta delala s strojem. Preteklega leta dne 9. nov. je bil od avtomobila udarjen naš brat Joseph Milnarich ter je bil močno poškodovan na glavi in je imel zlomljeno nogo in roko. Omenjeni brat se še sedaj naha-

ja v bolnišnici. Želim mu skorajšno okrevanje, družini pa moje iskreno sožalje. Pripomniti moram, da ga je povozil John Miller iz Indiane, Pa. Miller je sorodnik guvernerja Fisherja. Ta velika buča ni ustavila avta, pobrala žrtve in jo popeljala k zdravniku, kot to zahteva zakon, pač pa ga je neusmiljeno pustil na cesti v mlaki krvi. Millerja so čez nekako mesec dni oblasti dobile v Floridi, kamor se je bil odpeljal na zimske počitnice.

Od časa do časa imamo tudi veselice, ki pa so vse bolj slabo obiskane. Najslabše se pa narod udeležuje veselice angleško poslovskega društva "Morning Star" št. 203 SSPZ. Ne bom tukaj razpravljaj vzrokov, ker ni moj namen nikogar žaliti. Vendar se pa zavedam, da kakršno je posojilo, tako bo vračilo, ki bo za nas še bolj občutljivo, ker se blizimo starosti.

Končno naznanjam, da so delničarji SND na zadnji seji sklenili, da prirede malo zabavo in banket v korist SND dne 1. marca ob 7. uri zvečer. Ker dom še ni obdržal veselice dve leti, zato uljudno vabi vse Slovence in brate Hrvatce, da se te prireditve udeležijo od tu in iz bližnjih naselbin in tako pripomoremo SND do boljših uspehov.

Program tega večera bo zelo bogat. Igrali bodo br. Hrvatce s Slovincem na tamburico. Govorniki bomo čez malo časa vsi. Po prvo izpraznjenem litru zapoje v spodnji dvorani zbor "kavran." Za prigrizek bodo kranjske klobase, potice, kekse in druge reči. Ples bo mešan. Rojak, ki zna angleški jezik, bo vodil "square dance." Zadržna točka: Če bi se mogoče kateri naš jedel preveč klobas in bi mu to nagajalo pri hoji, se ga zapelje z avtomobilom na njegov dom.

Torej na svidenje 1. kozoprska zvečer.

Frank Ogoreuc, tajnik SND.

Kako smo nekoč romali

Pišo Romarica iz Montane

Vozovi za romarje so bili kot so jih rabili za prevažanje živine: nobene klope, samo eno majhno okence. Videlo se ni nič. Tako smo kar posedli po tleh.

Lokomotiva zažvižga, vlak se je začel počasi pomikati proti Podnartu. Kar ena od romaric pade na kolena in začne moliti naprej, drugi smo ji odgovarjali. Ko so mene stara mati pogledala, sem takoj vedela, kaj pomeni: moram poklekniti. Vlak se ustavi; nekdo odmakne vrata in mi hitro poberemo svoje cule, pa ven, kar se je najhitreje dalo.

Župnik je oddal mežnarju komando; ta je romarje vodil prav po vojaško. Dobro, pa jo udarimo po začrtani cesti, ki je držala na Brezje, k cerkvi Marije pomagaj. Kakih 400 korakov pred cerkvijo pa mežnar navede na roke svoj veliki rožni venec in začne moliti na ves glas. Župnik je bil zadnji, da je videl, če bo mežnar vršil dobro dano nalogo.

Pri cerkvenih vratih nas sprejmeta dva domača gospoda. Med vrati se je kar zagodilo, ker je vaak hotel biti prvi.

Zenske in otroci smo kar po cerkvi poklekali, moški so posedli po klopih. Na koro se orgle oglašijo in naš župnik se pokaže pri velikem altarju. Bila je peta maša in domača gospoda sta mu stregla. Predno je bil ves misljal pri kraju, je bilo že blizu dvanaeste ure. Jaz sem bila že tako lačna, da sem videla dva svetnika namesto enega; upala pa nisem nič reči, ker so mi stara mati že prej med potjo povedali, da ne smem na nobeno drugo reč misliti kot na samo molitev. Vendar se tudi stara mati počutilo, da je treba južine. Greva v gostilno, ki je bila poleg cerkve; naročili so nekaj malega, zame veliko premo. Največ romarjev je kar okoli cerkve sedelo in so jedli, kar so s seboj prinesli.

Ko pridemo iz gostilne, se stara mati malo pomudijo z romarji pred cerkvijo. Jaz spoznam kakšna priložnost se mi nudi in jo hitro ubrem s celokarjem za cerkev, da še malo

svoj sitni želodec potolažim. Res sem težko nosila cekar, vendar sem bila hvaležna, da sem ga prinesla s seboj, ker brez njega bi mi bilo težko izhajati.

Romarji smo bili že vsi v cerkvi na kolenih, ko se pokaže naš župnik pri altarju. Povedal je, da bo najprvo molitev, po molitvi se bo začela spoved. To se je tudi zgodilo. Tiste strani, na kateri je spovedoval mladi gospod, ni bilo mogoče doseči. Meni in stari materi je bilo tako vse eno, kdo naju izpove; samo da zadostimo dolžnosti. Poklekem k spovednici, v kateri je bil stari gospod. Kaj mi čem povedati, ker nisem imela madeža na sebi, razen če sem si obleko kaj zamazala, ker sem že klečala cel dan na tleh. Me vpraša za neko rogato reč. Mu nič ne odgovorim, saj ga tudi nisem razumela, kaj on misli. Kar iz same jeze križ naredi in lino zapre, pa je bilo konec komedije.

Večerje ni bilo nič in ob 10 uri je bilo vse spovedano. Gospodje so šli v perrice, domači mežnar je ugasnil sveče in mi romarji smo se pa povečini porokorili celo noč v cerkvi. Jaz malo zaspiam, stara mati so pa kar molili in molili.

Zjutraj, ko pride domači do mežnar sveče prižigati, me stara mati pokličejo. Prvo mašo je imel naš župnik pri velikem altarju, pozneje prideta še domača gospoda. Maševala sta na stranskih altarjih. Začelo se je obhajilo. Predno je bilo obhajilo končano, je prinesel domači mežnar poln pehar majhnih igrač v podobi vsakršnih domačih živali, umetno izrezanih iz belega voska. Moje oči so se seveda ustavile nad tako lučnimi stvarmi. Romarji so se kar usuli okoli peharja in začeli izbirati podobice. Zame je bila uganka, ker prej še nisem videla kaj takega. Kar mi stremogla pokonja Avstria. Moj njim. Dajo mi dve kравce in dve kroni, sami pa vzamejo pet prašičkov.

(Konec prihodnj.)

Suhi vodopadi

Dines, Wyo.—Ako človek potuje proti severozapadu na Great Northern železnici, ki je drzno izpeljana preko Rocky Mountain pogorja in skozi fantastične soteske Kootney riverja, mu bo še dolgo ostala v spominu neprekosljiva panorama silovite gorske reke, ki ravno v teh divjih soteskah kaže vso svojo lepoto zdaj v mirno višnjevi valovih, zdaj v deroče zelenih penah.

Parni konj se po dolgih ovinkih izvije iz tesnega obzema gorake soteske. Pred nami se gore nenadoma na široko odmaknejo. Mimo oken železnice brzo odletavajo zeleni pašniki, živina in človeška bivaliča. Prizori postanejo enobitni, ko lokomotiva drvi naprej po visoki, z redkim gozdom porasčeni planeti. Kot nalaga za izpremembo pa se začne hlače pogostejše prikazovati, med njimi tudi več visokih nebotalnikov, kar znači, da je to večje trgovsko mesto z imenom Spokane. Kratek prestanek in vlak zopet drvi naprej. Človeško oko se nehoti divi penicim valovom zlatega pšenicega polja, pred katerim naj se kovinsko zlato poniza v prah. Pripomnim naj, ako bi hoteli biti odkriti, srčni, da bi morali reči: pšenice polje, pašniki in lepa živina je za človeka najpomembnejši razgled, ker vsa druga lepota pride skozi železice—reflekcija primerne zadovoljstva, ki zopet povzroča, da se človek zanima za naravno krasoto in pomembnost zgodovine, katero nam nudi odprta knjiga obširne prerije vzhodnega Washingtona.

Velika reka Columbia si je v obliki pokroga presekal pot skozi celo pustnjo in je končno našla izhod v Pacifično morje. Na stenah široko zevajočega prepada te reke lahko človek čita razne dobe geološke zgodovine, ki so se odigravale v davnih dneh. Mogočna reka sama, ki se zdaj komaj vidno, zdaj deroče pomika po soteski, tvori za človeško oko vedno zanimiv prizor. Med največje naravne znamenitosti vzhodnega Washingtona gotovo spadajo Dry Falls (Suhi vodopadi). Po izjavi znanstvenikov se še ni nikjer na sve-

tu našlo kaj sličnega. Tukaj so bili v davnem času največji znani vodni slapovi na svetu. Pradavna vodna sila je tukaj padala 400 čevljev in precej več kot eno miljo na široko.

Človek kar strmi, ko potuje po globokih soteskah te reke. Malo nižje pod vodopadom se je reka razcepila v tri glavne struge—kar sedaj tvori 5 do 6 sto čevljev globoko sotesko in visoke otoke. Treba je pomisliti, da je vse te globoke prepade zasledila sila vodopada, ako si hoče človek uspešno predstaviti orjaška dela. Pa pravijo, da je komaj 6,000 let, odkar je Jehova zamislil našo kroglo in od kar je Eva ponudila Adamu prepovedan sad! Oglejte si Suhe vodopade za boljše informacije.

Prav ob vznjožju mirne soteske se nahaja slano mineralno jezero z imenom Soap Lake, ki je nekakšna zdravilna Melka za razne izmišljene in pa tudi resne "revmatizme." Prav verjetno je, da žgoči žarki poletnega sonca, kopeli in miren počitek zdravju veliko zaleže. Mnogi bolniki pa pridejo sem zdraviti tudi srčne bolezni, za kar so zelo prikladna samotna peščena obrežja ob jezeru in pa mirne pustinske noči.

Od Soap Lake se po soteski razprostira še drugo slano jezero, ki vsebuje kristalno čisto sladko vodo. Ob tem jezeru teče sedaj lepa cesta, ki se v držnih ovinkih vzpenja nad vodopadom. Tukaj je kamenit paviljon, iz katerega se lahko človek mirno poglubi v davne dni.

Kolika je tukaj popolnoma pusta in prazna. Nekam grobna tišina obema prepada, kjer so nekadaj z groznim gromom drveli slapovi; ali se le frfotanje ptic, ki letajo med črno-sivimi stenami. Država je to znamenito proglasila za park, keč žel, da se kot spomenik davnih dni ohrani za poznejše dni.

Dolgo sva z mojimi prijateljem opazovala v kamnu odlično začrtane vodne struge. Človeku se dozdeva, kakor da se je voda pravkar posušila. Nehote se porodi želja, da bi potekla pretekle; ali to se ne bo zgodilo, kajti daleč za nami je že ledena doba, ki je dala življenje tej mogočni reki. Ko se je umaknil led daleč proti severu, je umrla tudi reka, ki je zapustila vreden spomenik svoje minule sile.—F. K.

Kaj prinese spomlad?

Universal, Ind.—Dasi se malokdaj alihi iz naše naselbine, tudi sedaj nimam kaj vselega poročati. Premogorovi nekoliko obratujejo, a ne s polno paro. Ljudi je še vedno dosti brez dela. Ne vem, kaj bomo počeli, ko s prvim aprilom poteče pogodba z operatorji. Prav nič se še ne ve, ali bo prišlo do nove pogodbe ali bomo morali na štrajk.

Na društvenem polju še dobro napredujemo. V zadnjem letu smo v odrasli oddelki dobili 4 nove in v mladinski 6 novih članov. Imeli smo tudi dve zabavi, ki sta se dobro obnesli in si je blagajna nekoliko opomogla. Pri tem imajo zasluge naši člani in rojaki iz Clintona in Terre Haute.—V. Verhovnik.

Smrt člana

Shinnston, W. Va.—Dne 27. januarja je po kratki, a težki bolezni umrl moj ljubljeni soproj Mike Turkovich. Bil je član dr. "Slovenski sokol" št. 533 SNPJ. Umrl je v starosti 32 let. Bil je rojen v vasi Sanjane, občina Jelšane. Tem potom se želim zahvaliti vsem, ki ste nam stali na strani v času bolezni in smrti-pokojnega soproga in očeta. Predvsem se zahvaljujem za poklonjene vence in za sodelovanje pri pogrebu. Pokojnik je v Ameriki zapustil dva brata in eno sestro ter me, štiri sinove in eno hčerko, v domovini pa mater in eno sestro. Z žalostnim srcem ti želim mirnega pokoja v ameriški grudi.—Mary Turkovich.

Jetniki naj še nadalje razbijajo kamenje...

Memphis, Tenn.—National Gravel and Sand asociacija je na svojem zborovanju v tem mestu protestirala proti obsestem, ki nameravajo uvesti stroje za razbijanje kamenje v jetnikih. Podjetniki so izjavili, da je najboljšje za jetnike, ako še nadalje razbijajo kamenje z ročnimi klavidi.

Ali se slepo rojeni človek razveseli, če spregleda?

Očesni zdravnik dr. H. Flaschentraeger

Silno redki so primeri, da živi slepo rojeni človek več desetletij študi kot berač, a da se ne bi dal kdaj prelaskati, ali lahko ozdravi svojo slepoto. Je pa le ena oaleptev, ki jo z operacijo lahko odstranimo, to je mrena v očesni zrenici, neka mlečnobela skalitve punčice. Na mestu črne pupile sredi modrega ali rjavega očesa je opaziti belo okroglo pego. Operacija obstoji v odstranitvi bele lise.

Le v samotnih vaseh in v družinah, ki so zapuščene in brez vsake človeške pomoči, pustijo živeti sleporojene otroke, ne da bi jih ozdravili slepote z operacijo. Če operirajo sleporojena čela v 10. ali 20. letu življenja, vstane pred njegovimi očmi nov svet vidnih prikazni, od katerih je bil do tedaj zaznal svojimi prsti le neznatne dele. Človek, ki spregleda, ne skoči takoj prvi hip, ko se mu odstranili mrena, od veselja v zrak, ne dvigne svojih rok obžalovaje k luči, ne napravi ves navdušen izprehoda kar takoj, da bi opazil svoj novi svet z avtomobili, letali, filmom in teatrom. On vidi, vse je svetlo, skoro blešči se mu, a ničesar ne spozna, ničesar ne razume, niti koraka ne more storiti, videti je slep kot poprej. Ni zmožen, da bi spoznal nož s svojimi očmi, ne ve, kaj leži pred njim, če pa pogledamo njegovo roko tipaje preko predmeta, ga spozna takoj. V njegovi predstavi živi nož kot mrzlo, gladko, precej potrebno orodje. To predstavo je treba zdaj menjati s sliko blesteče kovine. A sploščka je njegova zmožnost sprejemati slike, kaj slabotna. Zakaj čim mu pokažemo drugi predmet v obliki vilic, sprejme njegova predstava predvsem lesket kovine za bistveni znak, pa pravi tudi vilicam nož; vse slike z njeno obliko in barvo ne more sprejeti. Pri tem spoznamo, da vid (znati videti) ni prirojen človeku, marveč ga človek mora priučiti tako kot jezik govorice.

Najbolj pa "pada v oči" človeku, ki je spregledal, gibanje predmetov. Prestraši se, ko prvič zagleda, kako mačka leta po sobi sem ter tja. Nikdar si v svoji predstavi ni zamisljal živali, kako leta in skače. Mačko spozna šele po optipanju. Dve predstavi, optipano mačko, mora zdaj v svojem miselnem svetu združiti v eno, kar ga stane mnogo truda. Ko se mu nekaj dni nato namesto mačke pripelja petelina, je v njegovem miselnem svetu žival, le predstava gibačje se mačke. Tudi ta petelin se je gibal in začudil se je zelo, ko je optipal to stvar in jo s tipanjem spoznal, da je petelin.

Spoznanje predmetov slepca, ki je spregledal, je silno počilo. Ne more ločiti krogle od kocke, šele s prsti mora predmet "pogledati" šele poletje spozna razliko.

Priučenje na nov svet oči traja tedne, traja mesece, da spozna v zrcalu svojo lastno podobo, spet tedne in mesece traja, da spozna v zrcalu svojo lastno podobo, spet tedne in mesece traja, da spozna popolnoma drevo, tretji dimenzijo, in težko pojmi, da imata svinčnik v njegovi roki in tovarniški dimnik na obzorju različne dimenzije.

Zadnje, česar se priučil, je zmisel za globino.

ODKOD JE IME AMERIKA

Splošno je razširjeno mnenje, da je Kolumbova novo odkrita celina dobila svoje ime od italijanskega potovalca Ameriga Vesputija, ki je v knjigi nad vse živo opisal novo deželo. Po tem romantičnem opisu so bal ljudi začeli imenovati novo celino Amerigo, deželo, ker se je polagoma skrajšalo v imo Amerika. V "New York Herald" pa je sedaj nastopil eden izmed najuglednejših raziskovalcev ameriške zgodovine, guatemalski učenjak Massimo Soto-Hall, ki izjavi ime Amerika od zemljepisnih imen, znanih pred Vesputijem in sicer od gorovja Amerik v Nikaragvi ali od imena legendarnega mesta Amerikopol v srednji Ameriki. V svojem predavanju newyorškem geografskem društvu je zgodovinar Soto-Hall dokazoval, da je mesto Amerikopol igralo veliko vlogo v zgodovini naroda Maja, najstarejših prebivalcev Amerike. Amerikopol je bilo glavno mesto Srednje Amerike davno pred prihodom Evropevcov. Končni "pan" pomeni središče ali glavno mesto. ostalem je francoski zgodovinar Marceau de 16. stoletju v svojem opisu odkritja Amerike trdil, da prihaja ime od gorovja Amerik in iz mesta Amerikopol.

MUZEJ IZ KATEDRALE

Znamenito Izakovo katedralo v Leningradu so boljševiski spremenili v protivrski muzej. Ko so hoteli odstraniti zvonove iz njegove stolpe, se je izkazalo, da bi bilo to preveč zamudno in težko. Tedaj so odločili, da spravijo v stolp posebne stroje, s katerimi bodo ogromne zvonove razrezali na kose.

Ameriško življenje

90.

Mati in hči

Reno, Nevada.—Mati in hči sta hkrati vložili tožbo za razpoko na tukajšnjem ločnem sodišču in obe sta hkratu dobili svojo do.

Mati Ella W. Sill je iztočila ločitev od očetnika Seymourja E. Silla iz Buffala, hči pa od očetnikovega sina Richarda Henryja Silla iz Buffala. Toda hči je bila prava nekaj minut, kajti takoj se je poročila z drugim izvoljencem. Mati je ostala samaka.

Vesti iz Jugoslavije

DRUŽENE DRŽAVE AMERI- SKE IN JUGOSLAVIJA

(Izvirno)

Ljubljana, 24. jan. 1930.

Odkar se je v Jugoslaviji premenil parlamentarni sistem v sedanjo vladno stanje, politično-gospodarske razmere med Jugoslavijo ter Združenimi državami Amerike niso ostale izpremenjene, dasiravno bilo zanimljivo v zadnjem času več poskusov posebno za uspešno zblizanje obeh držav, ki bi se naj izvršilo na ta način, da bi kaka ameriška finančna skupina s svojim kapitalom otvorila v Jugoslaviji svoje poslovne polje v svrhu eksploatacije naravnih bogastev. Politika Jugoslavije je v tem oziru več ali manj vedno stremela za tem, da bi v deželo kapital, posebno ozirajoč na ameriške magnate, vse ponudbe so bile dokaj simpatično sprejete in sem pa se je že pričelo s prav resnim razumevanjem od obeh strani.

To stanje dobiva v zadnjem času vedno bolj značilnejši pomen. Mnogi odlični predstavniki jugoslovanskega narodnega gospodarstva so dali vidnega prazna za take kombinacije na področju bazi, vedoč dobro, da to deželi sigurno zelo koristi. Interes za to pa je dobil tudi ameriški poslanik na našem tleh g. Prince. Ta gospod, ki je pred dvema mesecema odšel v Združene države je zelo dolgo napravljal za tako zblizanje. Informiral je mnoge odlične kroge o naravnih bogastvih Jugoslavije ter o priložnosti za glavniosti jugoslovanskega prebivalstva. Tudi na najvišjem mestu je njegovo prizadevanje šlo globoko odmev. Ameriški predsednik Hoover se je za stvar živahno zainteresiral, tako da je pričakovati, da bodo njegovi pogledi v tem prav znatno koristili stvari sami.

Doslej se je v tem napravilo precej, le škoda je, da do polne realizacije še ni povsod prišlo. Brezdvoma pa pride v izjuni bodočnosti do prav razseljivih preselencev. Javljajo celo, da pride v Dalmacijo tvegovanost ameriški finančni Morgan. Istotako pa je že lošno na vidiku v gospodarstvenem oziru zelo pomembna zveza med ameriškim trustom za telefon in brezžično ter med jugoslovanskimi merodajnimi krogi.

Vsekakor bolj razviti kot gospodarski odnosi, pa so narodnostni. Iz Jugoslavije gre toliko toliko tisočev v Ameriko isati kruha, da je za nas Amerika še vedno nekaka objubljenka. Ta problem izseljevanja pa bi dobil seveda čisto drugo obličje in sliko, ako bi imeli dovolj lastnega kapitala, katerim bi razpolagali tako, da bi se jugoslovansko narodno gospodarstvo razvijalo po normalni poti kapitalističnega razvoja. To manjka in v tem je vzrok, da nas po tem toliko Amerika še veže.

Izven vsakega dvoma pa je, da je bodočnost v veliko lepši, kakor je bila pred gotovim časom. Napreduje se marsikje, ako se bo uresničilo vse, kar je od strani ameriških in jugoslovanskih merodajnih fakultet predlagalo, potem je gotovo, da bodo storjene zveze na način pospešile naš razvoj v pozitivno smer.

Letošnja zima ni huda

Ljubljana, konec jan. Letos nas ima bog menda nekoliko rajši, kakor pa prejšnja leta, zlasti lani, ko smo ob tem času imeli tolikšen mrz, da ga ni stari ljudje zadnja desetletja še niso poznali takega. Povprečna temperatura je bila v prvih 25 do 28 stopinj Celzija. Letos pa, hvala bogu, se ni zniževala. O posebnem mrzu, ki ne moremo govoriti, o snegu, skoraj prav tako ne, kajti še ni zapadel, se je moral popiti valed prijetne zimske hladne temperature.

Letošnje prijazno zimsko vreme je seveda vsem pogodu, najprej pa delovnemu ljudstvu, ki v zimskem času vedno najbolj

prizadeto. Prvič prinaša zimska sezona veliko brezposelnost, drugi pa se z brezposelnostjo povečajo še druge življenjske težave. Slabe ceste, plundra, ki je v Ljubljani že kar velika slovesa, raztrgani čevlji, malo obleke, še ta slaba in strgana. Poleg vsega pa še mrz in malokje peč, ki bi grela otrple ude.

Zato je letošnja zima pravi blagor za naše delovne ljudi. Ceste so kolikor toliko suhe, popoldneve včasih obise zimske sonce, a noči prav tako niso mrzle. S to zimo pa je zadovoljen tudi naš kmetič. V decembru je bilo malo snega, ki mu je po kril ozimino tako, da je sneg storil svojo dolžnost kar je bilo koristno.

Pobožne želje vseh naših prebivalcev pa so še za bližnjo bodočnost, da bi ostalo vreme lepo in da bi ozimina in letina pokazala dobro.

20% kronske bone so ponarejali

Ljubljana, 25. jan. 1930.

Kot da bi se zopet otvorila sezona za ponarejanje bankovcev ter vrednostnih papirjev, je zopet presenetila vsa javnost presenetljiva vest, da so v Zagrebu odkrili celo družbo, ki je ponorejala 20% kronske bone. Kakor sporočajo, so se boni falsificirali na ta način, da se je številki na banki prikaznici dodalo še nekaj ničel! Podrobnosti o vsem še niso znane ali vsaj javnosti jih še niso objavili. Vse se le, da je bankir Samojlovič kupil od ravnatelja trgovske informacijske pisarne 20% kronske bone za vsoto Din 80.000. Samojlovič pa je baje takoj sumil o pristnosti teh dvajset odstotnih kronskih bonov. Zanimivo je, da so bili boni izdani od ljubljanske finančne direkcije. Policija je vso stvar točno preštudirala in poslala v Ljubljano enega detektiva z zalogo, da preišče v Ljubljani vse sumljive znake, ki vodijo v to, da se dožene kraj, kjer so se boni falsificirali. Ravnatelj imenovan trgovsko informacijske pisarne pa je izjavil na zaslusanju, da je kupil te bone od nekoga zagrebškega mestnega uradnika. Uradnika so takoj aretirali in se nahaja sedaj v zagrebških preiskovalnih zaporih. Izjavil pa je, da ni vedel, da so boni ponarejeni. Povedati je mogel, da jih je kupil od nekoga M. Dolnerja iz Metlike. Oblasti so takoj iskale tega Dolnerja po Metliki in okolici, pa so dognali, da človeka s takim imenom v Metliki ni. Sum je postal torej še bolj opravičen. Izgleda, da so ponarejali te bone v Ljubljani in so sedaj obrnili jedro preiskave v Ljubljano. O rezultatih preiskave bomo poročali.

Ljubljana, 25. jan. 1930.

Tudi zagrebški urad za zavarovanje delavcev je dobil komisarja. Ni še dolgo od tega, odkar je bil imenovan v Ljubljani po razpustitvi načelstva in ravnateljstva komisarija ljubljanskega okrožnega urada za zavarovanje delavcev Miha Krek, kršanski socialec. Sedaj pa je kar nenadoma prišlo do enakega imenovanja tudi v Zagrebu. Ravnateljstvo in načelstvo zagrebškega OUZ sta razročena svojih funkcij, komisar pa je postal predsednik Hrvatske Načrta Fran Holujevič. Kakor izgleda hočejo nekateri, da bodo vse jugoslovanske socialne institucije prešle v oglas gg. komisarijev.

Razprava proti mariborskim komunistom se približuje svojemu koncu. Obtoženi Milan Barle še vedno upa, da sodba ne bo tako huda, kakor na splošno predvidevajo. Prav tako upa njegovi soobtoženci. Mnenje v splošnem pa zanj ni preveč ugodno. Razsodba bo razglašena v par dneh.

Sport v Jugoslaviji pod pokroviteljstvom kralja ter tekme na Gorenjskem. V teh dneh se bodo vršile na Gorenjskem na Bledu in Bohinju velike mednarodne tekme v smučanju in drsanju. Vse tekme pa bodo po svojem obsegu in pomenu največje in največja sportna prireditelja, kar jih je bilo doslej v Jugoslaviji in zaradi tega jo

tudi tukaj omenjamo. Naši jugoslovanski smučarji so zadnja leta nastopali že tudi v inozemstvu ter povsod dosegali prav lepe uspehe ter priznanja. Letos pa, ko so se dovoljno pripravili, pa bodo v okviru mednarodne smučarske tekme pokazali na Bledu in Bohinju, kaj znajo. Tekmovali bodo sportniki iz osmih držav in to iz Čehoslovake, Poljske, Rumunije, Nemčije, Francije, Norveške, Avstrije in Jugoslavije. Te gorenjske tekme bodo brezdvoma ena največjih letošnjih smučarskih prireditev v Evropi.

V novega jugoslovanskega Sokola vstopajo Hrvatje. Toda zelo počasi in skoraj previdno. Sprva je bilo o kakšnem vstopu vse tiho, polagoma pa so se nekateri le odločili za vstop v novega Sokola Jugoslavije. Za bivšo radičevsko politiko ter za sedanjo njihovo politiko terorizma se seveda tako občuten udarec. Veseli so le v Beogradu.

Kuluk je huda reč, vsaj tako mislijo nekateri, ki jim je oblast naložila, da izvršujejo kuluk, pa tega nečijo. Kratak proces pa je sedaj končal vso to zadevo. Sarajevska policija je zaprla sedaj vse one, ki nečijo plačati, bodisi ker nečijo oziroma nimajo, bodisi ker se nečijo z delom odkupiti.

V Ljubljani je dospel znani ameriški novinar R. H. Markham, ki je stalni dopisnik velikega ameriškega lista The Christian Science Monitor z Bostona. Novinar se zelo zanima za Ljubljano ter prebivalstvo Slovenije ter obljublja, da bo o gospodarstvenem in kulturnem življenju Slovencev več poročal v ameriške liste. O naši delavnosti se je prav laiskavo izrazil.

Rop mlade devojke. Jugoslavija in nje prebivalci so res še zelo romantični. Edino Slovenci ne poznajo več romantike, ker so preveč v življenja težkih verigah. Listi poročajo zadnje dni, da se je v neki dalmatinski vasi zgodil primer ropa devojke. No, saj ponavadi je ista istorija. Fant ne dobi neveste, ker mu jo branijo. Pa dobro. Če ne zlepa, pa zgrda. Odločil se je za rop. In ni ni bilo več. Po statistiki sodeč, se ropi deklet v teh krajih vedno bolj množe. —Ponavadi so dekleta s takimi dejanji kar zadovoljna. Ej, romantika!

Zunanji minister dr. Marinković odšel v Davos. Beograjski list "Pravda" poroča, da je jugoslovanski minister za zunanje stvari odpotoval v Davos. Pravijo, da se bo tam zdravil, ker je baje bolan.

Iz umetniškega življenja v Ljubljani

V časopisih beremo inserat s tole vsebino: —M. JAMA, Ljubljana, Mestni trg 24, IV. nadstropje. Samo še ta teden razprodaja slik. Od 10. do 4. pop. —Tudi za otroke.

Inserat podoben popolnoma inseratom raznih trvd, ki ponujajo "najboljše blago po zmernejših cenah, tudi za otroke" —ali "stara pohištvo, ki je še popolnoma ohranjeno, prodajamo radi selitve" ali "razprodaja vsega blaga radi opustitve trgovine" itd. —To pa je inserat slikarja M. Jama, vrstnika mojstra Jakopiča. V četrtem nadstropju neke hiše na Mestnem trgu stanuje, tamkaj ima svoj atelje in zdaj je otvoril razprodajo svojih del, svojih slik. Zakaj? Radi opustitve, selitve, radi "izpraznjenja skladišča" —kot je ponavadi brati v takih inseratih? —Saj človek kar ne bi verjel, da je storil tako dejanje tihi Matija Jama, ki hodi po ljubljanskih dvorinah s pekrino pod pazduho in le redkokdaj zaide v kavarno, ne razstavlja še leta in je kot bi se poslovlil od družbe umetnikov in starih soorčev. Zdjaj pa je zbral ves svoj pogum in — inserat razprodaja svojih slik. In pristanvil v smislu današnje trgovske metode "tudi na obroke". —Kakšen je kaj odziv, ne vemo še. Ljudje ne bodo mogli pojmiti, kaj vse je Jama s tem inseratom povedal...

Hudožestveniki v Ljubljani. —V ljubljanskem gledališču gostujejo dne 20., 21. in 22. jan. praške skupine bivšega moskovskega Hudožestvenega teatra. Sinoči, 20. t. m. so nastopili s prvo svojo stvarjo, z uprizori-

tivo dramatisacije Dostojevskagega romana "Zločin in kazen", ki ga naši čitatelji poznajo, saj je izhajal pred nekaj meseci v našem časopisu kot podlistek. Ta veliki roman so strnili v 10 slik, ki seveda niso mogle podati vse vsebine in vse finise pereba Dostojevskagega. Tem bolj so bili izdelani liki. Ta skupina igralcev je prav za prav le z nekaj člani v sorodu s Hudožestvenim teatrom, ostali igralci niso bili v ansamblu pravega H. teatra. Pravi "hudožestveniki" so le Pavlov, ki je igral sodnika, Hmara, ki je igral Razkoljnikova, Grečova, ki je igrala njegovo mater ter Levicka.

Mladi slovenski literati Grehor in tov. v sporu v Vel. Kikindi radi nekaj pesmi, ki so izšle pred več leti v — Kikindi. Aretirali so tudi Mile Klopčiča. Novega ministra za javna dela smo dobili

Ljubljana, 23. jan. 1930.

Na predlog predsednika ministrskega sveta in ministra notranjih zadev generala Petra Živkoviča je kralj Aleksander imenoval Filipa J. Trifunoviča za ministra javnih del.

Tako smo zopet bogatejši z novim ministrom. Pričakuje se, da bo novi minister delal v dobrobit naroda in države, ker ima vse zaupanje od najvišjih funkcionarjev države. To je novi gospod že tudi svedeno izjavil.

Minister za javna dela g. Savković je, kakor smo že poročali pred nedavnim časom, umrl na Dunaju.

Sen mojega življenja

Sloviti francoški državnik, pisatelj in umetnik so bili naprošeni, naj odgovore na vprašanje

Kaj je ali kaj je bil sen vašega življenja?

Njihovi odgovori so se glasili takole:

Raymond Poincaré, državnik: Živeti v miru a svojo domovino, daleč od političnega bojla in nadležnih obiskovalcev, v družbi nekaj dobrih, izbranih knjig in nekaterih ljubih živali, da bi se tako lahko pripravljali na smrt.

Paul Bourget, romanopisec in član Francoške akademije: Sen mojega življenja? Biti pisatelj.

Louis Barthou, državnik, član Francoške akademije: Bilo mi je dano živeti življenje pristo in brez ovir. Povedati moram, da me ni sen niti navdihnil. Nikoli nisem imel trdnega smotra. Moja osebnost se zrcali samo v eni knjigi. Navzlic temu pa odgovarjam na zastavljeno vprašanje in kolikor nisem indiskreten, bi rad povedal, da sem čutil vedno nekaj nagajenja za literaturo in politiko. Če bi bil kdaj sanjal o kakšni stvari, bi bil ta sen samo: postati ministralni predsednik in član Francoške akademije.

Henri de Regnier, dramatik in član Francoške akademije: Ne pripoveduj nikomur, najmanj samemu sebi o "anu svojega življenja". Ostati bi ti moral skrit, zavrt v molku, pa bodisi da je to sen tvoje srca ali tvoje duše.

Henri Bergson, filozof in član Francoške akademije: Nikoli nisem imel takšnega sna. Izpolnjeval sem samo po svojih najboljših močeh dnevne naloge. S tem sem se mogel izogniti nekaterim velikim razočaranjem in sem najbrže pravilno mislil. Želim samo, da bi imel povedati še kaj zanimivega.

Marcel Prevost, pisatelj in član Francoške akademije: Če človek daleč prekorači to, kar imenuje Dante "sredino življenjske poti", je letalo človekovega sna še tako preobremenjeno z minulostjo, da se ne more dvigniti od tal.

Henri Lavedan, dramatik in član Francoške akademije: Mnogo je sanj o ljubezni, bogastvu in slavi. Sen naših zrelih let ni nikoli isti, kakor v naglih mladih dneh — in dobro je, da ni drugače — dokler ne dosežemo let, ko doživljamo sen samo v obliki bolesterne odpovedi.

Paul Valéry, pesnik: Zbudite se... Colette, znana pisateljica romanov:

Sen mojega življenja? Kaj bi samo s snom.

Maurice Maeterlinck, pesnik in dramatik: V našem življenju imamo več nego en sen: Mogoče jih je toliko, kolikor naših let. Moj zadnji sen je: vedeti, spomnati. Mislim, da je najpomembnejši od vseh, kar sem jih imel — zato tudi dvomim, da se bo uresničil.

Edvard Herriot, državnik: Kaj naj bi bil sen mojega življenja? Učiti — to se pravi predvsem učiti se. Treba je potovati in čitati (čitati pomeni: dotikati se preteklosti) z dolgi mi odmori na kmetih, da imamo časa za proučevanje rastlin in živali.

Helen Vacaresco, pesnica: Sen mojega življenja? Ne da bi vedela zanj, sem ga pogrežala... že od samega rojstva. Morala bi bila ljubiti visoke, vitke in plavalasé!

Paul Gaudy, dramatik: Vprašanje prihaja do mene prekasno! Ko sem bil star 15 let, bi bil odgovoril: Sen mojega življenja je pisateljstvo.

V 16. letu: ljubezen! V 20.: biti ljubljen! V naslednjih letih bi bil nemara dejal: delati, ubijati čas, zabavati druge ali sebe. Bil je tudi čas, ko bi bil odgovoril z besedami svojega dramskega junaka: "Rad bi vedel, kaj bi mogel ljubiti, da bi tisto zelo ljubil." — Danes je sen mojega življenja ne več sanjati in jasno gledati. Z drugimi besedami: kar mogoče preprosto živeti.

Andre Maurois, romanopisec in biograf: Samota med prijatelji...

Toplo in vendar poživljajoče podnebeje. Knjige, čijh lepota nikoli ne uvrnem, a meh in vedrih, ampak vedno pomešana z resnostjo. Čutnost brez kesanja in ljubezen brez otonosti. Contradictio in terminis, poročete? Ne vprašajte! Po vsem tem je sen absurden!

Maurice Bedel, pisatelj: Biti zadovoljen s tem, kar sem napisal.

Jean Giraudous, pisatelj: Spominjati se sanj, ki sem jih doživel.

Yvette Guilbert, slovita pevka: Nisem imela niti dovolj časa za spanje, nikoli nisem razpolagala sama s seboj, da bi se bila mogla udajati sanjam. Posvetila sem se odrju že od 13. leta naprej in sem tedaj želela, da bi bila "ljubka". Ta sen se mi ni nikoli izpolnil. Zato sem sanj silita "čez glavo..."

Roland Dorgeles, pisatelj: Sen? Reančen sen, ki napravi človeka besnega, zmede in obvlada človeka...

Moje mojih let, ki so se bojevali v vojni, so imeli vsi enak sen: vzdržati pri življenju! Sen se je izpolnil — meni. Več nečem vedeti.

Francis Carco, slikar: Sen mojega življenja bi bil postati dober slikar, a zdaj je že prepozno, da bi to poskušal.

Pierre Brisson, gledališki kritik: Srečati prijaznega dramatika.

"Višji" krogi ne trpe valed brezposelnosti

Washington, D. C. — Da ni brezposelnost zadela bogate korporacije, je razvidno iz poročila podpredsednika Kolster Radio Corp., v katerem priznava, da je ta ustanova napravila nad dva milijona dolarjev čistega profita na kapital \$1.200, ki ga je vložila v podjetje pred par leti.

Shod tekstilnih delavcev

Asheville, N. C. — Centralna delavska unija je vrgla svoje moči v organizatorično kampa-njo v južnih državah. Imenovala je par organizatorjev na shodu, ki je bil sklican v svrhu, da se seznanijo delavstvo s cilji kampanje. Shoda se je udeležilo več kot tisoč delavcev.

Dejavniki "Milwaukee Leaderja" izvolili direktorje

Milwaukee, Wis. — Vsi socialistični in unijski direktorji pri Milwaukee Leaderju so bili ponovno izvoljeni v urade na letni seji dejavnosti, ki se je vršila pred par dnevi. Maud McCreery je obljubil pomoč listu od strani delavskih unij.

Znanost v višini

Elbrus, najvišja meteorološka postaja na svetu

Neki moskovski list opisuje takole meteorološko (vremenslovsko) odpravo na vrh Kavkaza, na mogočni Elbrus:

Osnrednji zavod znanstvenikov v Moskvi in državni geofizikalni zavod sta pripravila ekspedicijski zavod na vrhu Elbrusa (Kavkaz) postavi meteorološko postajo. Doslej ni bilo na vsem svetu v tej višini še nobene vremenslovsko postaje.

Možje, ki smo bili poverjeni s to dokaj drzno nalogo, smo se začeli vzpenjati v smeri od Krugozora. Od tu smo morali prenesti svojo prtljago k skalnati skupini, ki se imenuje "Enajsto bivališče", le-ta leži že v snežnem pasu in je dosegljiva v petih do šestih urah. Ko smo prišli tja, smo dognali, da je dalje navzgor sneg zelo globok in rahel.

Ob 4. uri smo končali priprave za prodiranje na Elbrus. Obekli smo si tople obleke in si pripravili živec za pot. Še enkrat smo preizkusili vse potrebno ter se vlegli k počitku. Zvečer je kazala luna velik kolobar, kar je znak, da se bo vreme skvarilo. Ob polnoči smo vstali: vrh Elbrusa je bil ves v oblakih, da ga nismo mogli dočeti.

Šli smo počasi; vsakih 90 do 90 korakov smo počivali. Med nami so bili novinci v alpinizmu; le-ti so si hoteli krajšati čas s govorenjem, kar smo mi iskreno nejehtno odločno preprečili, saj kaj to je nepotrebna potratna danja.

V jutranjem svitu smo šli mimo točke, ki je dobila ime po topografu Pastuhovu, ki se je kot prvi Rus povzpela na Elbrus. Enaki, da se bliža nevihta, so bili edleje očitnejši. Veter nas je obmetaval s anegom kar v obraz, hoja je bila od koraka do koraka napornejša. Kmalu se je nekaterih tovaršev polotila višinska bolezen. Dvignili se je snežni meteži. Šitkejši tovarši so morali zaostati. Baslike v moči posameznikov so se poznale čedalje bolj. Kar nam je bilo čvrstih, smo šli strumno naprej, ne mende se za zaostale tovarše, ki so se v skrajnem primeru itak lahko obrnili in vrnili k izhodišču. Toda atika je bila sres huda. Zdjaj se je zgrudil ta nosilec, zdaj onl. Pričakoval sem, da se bodo uprli nadaljnji hoji. Minilo je nekaj minut, mož se je postavil pokonci in pot se je nadaljevala. Naposled prvi nosilec izstopi iz vrste in zaostane.

Drugi vztrajamo. Čim višje se povzpemo, tem čedje in dalje časa počivamo. Po vsakih 10-15 korakih si moramo 3-5 minut oddahnil, da naberemo sapo.

Zdajci postanejo oblaki svetlejši in pred nami se odpre planinsko sedlo. Nekaj minut pozneje se pokaže sonce in svezli sneg se jame tajati pod njegovimi vročimi žarki. Zdjaj nam ni treba boljega bodrila: sonce je naš dobi tovarš. Prevallli smo polovico poti. Treba bo naskočiti vrh, toda zagnat se še lahko do dobra izpočijemo.

Medtem ko počivamo, se posvetujemo še enkrat, kje bomo postavili stolpce za vremenslovsko postajo. Odločimo se za polbočje vzhodnega vrha, zakaj tu je bilo kakih 50—60 metrov nad sedlom prav pripravo mesto.

Izpočijemo se in krenemo zopet na pot. Nosilec so pno prav počasi in naposled prineso ogrodje za postajo na označeno mesto. Zdjaj se urno lotimo dela. Vsak gibo nam povzroča slabost in vrtoglavico. V treh urah in pol je osem oseb postavilo postajo — delo, ki v normalnih okoliščinah ne zahteva več od 20—30 minut.

Ko je bilo to mučno delo končano, postavimo v stolpce instrumente in si s ponosom častitamo k opravljenemu delu.

Ko sem zaklenil stolpce, je leto zopet snežilo. Ni bilo misliti, da bi šli še višje. Morali smo se vrniti. Pot nas je vodila skozi snežni meteži, vendar so nam bili koraki čedalje čvrstji in hitrejši. Pot, za katero smo navkreber potrebovali sedem ur zelo naporene hoje, je bila zdaj končana v podgripi uri. V taborišču smo našli vse zaostale tovarše.

Tako smo se srečno izognili vsem nevarnostim in snežno neurje nam ni moglo dočeti. Nekaj dni pozneje je skupino inozemskih in ruskih turistov, ki so se hoteli povzpeli na zapadni vrh, zadel težak poraz: 50 m pod vrhom so se morali obrniti proti izhodišču, ker so jim zmrzile roke in noge.

Tako smo torej opravili našo nalogo: dne 17. avgusta 1929 je bila v višini 5850 m postavljena najvišja meteorološka postaja na svetu!

Frank Lukacich:

ZA NAŠE FARMARJE

Neko drugo dejstvo pa bomo marsikoga iznenadilo: tudi z jajci se prenese kuga. V jajcih, ki so bila slezena, čim je bila žival v prvem stadiju bolezni, so našli bacile tifoida. Plod v takem jajcu je seveda mrtev. Po zavzetju takega jajca perotina seveda zbol; torej jajca na ku-gi bolnih živali niso za rabo. Kaj pa z mesom bolnih živali glede uživanja? Kuhano ali pečeno meso na človeka večinoma ni ma slabih posledic, pripetilo pa se je že mnogokrat, da je po takem kosilu nastopila huda driska ali črevesni katar. Tako meso naj se tedaj uniči. To seveda velja radi domačih rabe, v promet take živali itak ne smejo priti.

Kako je pa še najbolje? Uničiti meso oziroma mrhovino za kugo obolelih poginulih živali? Tu v naših krajih Amerike ljudstvo navadno vrže take živali enostavno za plot, v grmovje, na gnoj, zategne na polje, vrže v vodo itd. Kolikokrat se je na ta način razširila kuga in povzročila mnogo škod. Pri nas v starem kraju mora po take živali priti konjedec, ali vsaj po več-

ti vrh, toda zagnat se še lahko do dobra izpočijemo.

Medtem ko počivamo, se posvetujemo še enkrat, kje bomo postavili stolpce za vremenslovsko postajo. Odločimo se za polbočje vzhodnega vrha, zakaj tu je bilo kakih 50—60 metrov nad sedlom prav pripravo mesto.

Izpočijemo se in krenemo zopet na pot. Nosilec so pno prav počasi in naposled prineso ogrodje za postajo na označeno mesto. Zdjaj se urno lotimo dela. Vsak gibo nam povzroča slabost in vrtoglavico. V treh urah in pol je osem oseb postavilo postajo — delo, ki v normalnih okoliščinah ne zahteva več od 20—30 minut.

Ko je bilo to mučno delo končano, postavimo v stolpce instrumente in si s ponosom častitamo k opravljenemu delu.

Ko sem zaklenil stolpce, je leto zopet snežilo. Ni bilo misliti, da bi šli še višje. Morali smo se vrniti. Pot nas je vodila skozi snežni meteži, vendar so nam bili koraki čedalje čvrstji in hitrejši. Pot, za katero smo navkreber potrebovali sedem ur zelo naporene hoje, je bila zdaj končana v podgripi uri. V taborišču smo našli vse zaostale tovarše.

Tako smo se srečno izognili vsem nevarnostim in snežno neurje nam ni moglo dočeti. Nekaj dni pozneje je skupino inozemskih in ruskih turistov, ki so se hoteli povzpeli na zapadni vrh, zadel težak poraz: 50 m pod vrhom so se morali obrniti proti izhodišču, ker so jim zmrzile roke in noge.

Tako smo torej opravili našo nalogo: dne 17. avgusta 1929 je bila v višini 5850 m postavljena najvišja meteorološka postaja na svetu!

Še preostala na delo? Zgleda, da bo kuga razširila, oz. kako se moramo varovati. Te načine naj si vsakdo zapomni, ker kuga je lažje preprečiti kakor pa ozdraviti. Ogledno si zdaj še bolj nametno tok bolezn, kakor sem omenil od začetka.

(Dolje pričnjalj.)

Sir Arthur Conan Doyle:

IZGUBLJENI SVET

(THE LOST WORLD) Roman

Zahtevam samo, da ne pišete ničesar, kar ni v zvezi z vašo posebno nalogo in da sploh ničesar ne objavite pred svojim povratkom. Zbogom, sir! Nekoliko ste omečili moje mnenje o zoprnem poklicu, katerega ste si žalfbrog izbrali. Zbogom, lord John! Znanost je sicer za vas, v kolikor sem razumel, samo zaprta knjiga, a si vendar lahko čestitate k loviščem, ki čakajo na vas. Nedvomno boste dobili priključno, poročati v lovske listu "Field", kako ste počili kateregakoli velikanskega dimorfodona. Pa še vi zbogom, profesor Summerlee. Če ste se zmožni uvideti lastne pogreške, dasi temu ne verujem posebno, odkrito povedano, povrnili se boste vsekakor v London kot pametnejši mož.

Zasukal je potem na petah in trenutek pozneje, ko sem dospel na krov, sem že videl, da naglo stopica v daljavi njegova mala, čokata postava proti londonskemu vlakcu. Mi pa že plovemo po kanalu. Zadnji zvonček naznanja, da že moramo izročiti pošto in pilot se poslovi od nas. Mi pa plovemo "po stari poti in vedno naprej". Bog naj blagoslovi vse, ki jih zapuščamo, in nam pošlje srečen povratek!

SEDMO POGLAVJE

Jutri se poglabimo v nepoznano

Nočem dolgočasiti onih, katerim pride morebiti pred oči to poročilo, s popisom našega razkošnega potovanja na parniku Booth-line, pa tudi nočem razpravljati o našem enotedenskem bivanju v Pari (omeniti moram samo veliko ljubeznivost plovilce Pereira da Pinta Company, ki nam je šla na roko pri nabavi potrebne opreme). Samo na kratko hočem tudi poročati o naši vožnji po reki, široki, počasn, kakor črnilo temni vodi s parnikom, ki je bil le za spoznanje manjši od onega, ki nas je peljal čez Atlantiko. Slednjič smo prišli okoli Obidokso soteske in dospeli v mesto Manaus. Tu nas je rešil dvomljivega veselja, da bi bivali v krmi (Mr. Shortman, zastopnik Britanisko-Brazilske Trgovske Družbe). V njegovi gostoljubni haciendi (graščini) smo ostali ves čas, dokler ni napočil dan, ko smo bili opravičeni, odpreli pismo profesorja Challengerja. Preden pridem do presenetljivih dogodkov onega dne, bi rad na kratko točno opisal svoje tovarše na potovanju in ostalo spremetvo, ki smo ga dobili že v Južni Ameriki. Govorim odkrito in prosim vas, Mr. McArdie, da razpolagate z mojim gradivom po svojem preudarku: saj itak pride poročilo v vaše roke, preden bo namenjeno javnosti.

Znanstvene zmožnosti profesorja Summerleeja so predobro poznane, da bi jih naštevati. Sicer pa je bolj pripravljen na tako naporno potovanje kakor je naše, nego bi si človek mislil na prvi pogled. Njegovo dolgo, suho in žilavo telo sploh ne pozna utrujenosti in nobene zunanje izpremembe ne vpliva na njegov suhoparen, nekam sarkastičen, večkrat jako nesimpatičen značaj. Čeprav šteje svojih šest in šestdeset let, nikoli nisem slišal, da bi godrnjal od neprilikkah, na katere tu in tam naletimo. Od kraja sem mislil, da bo njegova udeležba nam le v breme pri potovanju, zdaj pa sem se prepričal, moram priznati, da ni nič manj vztrajen nego jaz. Po naravi je seveda strupen in nejeveren. Od samega početka ni nikoli tajil mnenja, da je profesor Challenger samo elepar, da smo odjadrali iskati bedaste zlate gradove, pa bomo srečali zgolj razočaranje in nevarnosti v Južni Ameriki ter primerne zaamehovanje na Angliškem. Pačil je obraz, tresel s šilasto kozjo bradico in nam pridigal o tem neprestano na vsej poti od Southamptona do Manausa. Vendar so ga nekoliko potolažili, ko smo se izkrcali, lepi in raznovrstni mrčesi ter ptice, ker je res vroče in

z vsem srcem vdan svoji znanosti. Cele dneve se potika z lovsko puško in mrežico za metulji po gozdu, zvečer pa urejuje svoj novi plen. Kar se tiče ostalih osebnih malenkosti, se sploh ne pobriga profesor za svojo zunanost, ni posebno nežen ter menda nikoli ne misli na obleko, kadri pa vneta in neprestano kratko pipico iz rožnega lesa, ki jo malokdaj vzame iz ust. V svoji mladosti se je udeležil različnih znanstvenih potovanj (bil je z Robertsonom skupaj v Papua na Novi Gvineji) ter je vaju življenja v čolnu in taborišču.

Lord John Rorton je v posameznostih ponekod sličen profesorju Summerleeju, v splošnem pa mu popolnoma nasproten. Za dvajset let je sicer mlajši, ima pa isto suho, koščeno postavo. Popisal sem, v kolikor se spominjam, njegovo zunanost že v onem delu mojega poročila, ki sem ga pustil v Londonu. Zelo je snažen in so jako pobriga za svojo zunanost, vedno je oblečen v brezhibno belo plateno nošo, nosi visoke rjave škornje, ki obvarujejo pred pikom moskitov ter se brije vsaj enkrat dnevno. Kakor vsi energični ljudje, je lord John redkobeseden in vedno zatopen v lastne misli, vendar pa vedno rad odgovarja na vprašanja ter se na svoj poseben, muhast, polhumorističen način udeležuje alehernega razgovora. Pozna ves svet in pred vsem Južno Ameriko z občudovanja vredno popolnostjo, je vroče prepričan o uspehu našega potovanja in ga nič ne moti Summerleejevo zbadanje. Ima prijeten glas in miren nastop, a v njegovih bleščočih, plavih očeh se zrcali neupogljiv značaj, besna odločnost in celo krutost, pa so te lastnosti tem bolj preteče, ker jih zna navadno brzdati. Malo je pripovedoval o svojih doživljajih v Braziliji in Peruju, zato sem bil presenečen ob razburjenju, katero je izzval njegov prihod pri Indijancih ob reki, ki ga vsi smatrajo za svojega pokrovitelja in zaščitnika. Junaštva Rdečega Glavarja, kakor ga imenujejo, so pri njih ustvarile cele pravljice, a tudi njegovi resnični doživljaji, kolikor sem zvedel, so res občudovanja vredni.

Tako se je mudil nekaj let poprej lord John v omenjeni pokrajini brez gospodarja, kjer se stikajo le napoli določene perujske, brazilke in kolumbijske meje. V tej razsežni deželi raste na prostem gumijevo drevo, ki je postalo, kakor v Kongu, preklestvo za domačine: primerjamo ga lahko samo z nekdanjim suženjskim delom v starih darenakih srebrnih rudnikih v španski dobi. Pekčica brezvestnih meščancev je obvladala kraj: oborožila je one Indijance, ki so jih podpirali; vse ostale pa je izpremenila v sužnje, jih je strahovala z nepopisnimi mukami in prisilila nabirati sirove gumije, ki se svaža potem po reki navzdol v Paro. Lord John Rorton je poizkušal braniti nesrečne žrtve, a ni ničesar dosegel razen psov in groženj. Napovedal je na to po vseh pravih vojno Pedru Lopezu, glavarju onih trinogov, ustvaril je iz ubeglih sužnjev svojo lastno četo, jo oborožil in peljal v boj, ki se je končal s tem, da je lastnoročno ustrelil zloglasnega meščanca ter uničil razmere, ki jih je povzročil Lopez.

Ni čuda, če je zdaj obudil ta mož s temno-rdečastimi lasmi, vljudnim glasom in nepriljubljenim, iskrenim nastopom veliko pozornost ob obali močnega južnoameriške reke, čeprav so mu veljali popolnoma nasprotni občutki. Indijanci so mu bili hvaležni, dočim so Rortona sovražili oni, ki bi jih radi izrabljali. Za nas so imeli vsi ti doživljaji koristno posledico: lord John je izvrstno obvladal tako zvano Lingoa Geral, mešano, za kakšno tretjino portugalsko in za dve tretjini indijansko narečje, ki se govori povsod na Brazilskem.

(Dalje prihajalje.)

Gospod policijski komisar, izvolite službeno zapreti omaro. Znanstveni akt se torej pričenja.

Orkester je zaigral bravurozno koračnico. Občinstvo je ploskalo.

Asirec je sedel v omari in stiskal obrvi. Čutil se je junaka, kakaj tisoč oči se bilo uprti vanj, toda ni se mogel, pa ni mogel spraviti v udoben položaj. Včasih je podprl svoje neobrite čeljusti s širokimi dlani, včasih je dal roko pod hrbet in jo potem zopet položil pod glavo, z drugo pa se je praskal po nogah.

Publika ga je gledala kakor čudovito ribo v akvariju.

"Hm... diha," je rekel neki gimnazijalec. "Tepec, kakaj neki ne bi dihal?" mu je odgovoril drugi poleg njega. — "Kolik časa je že notri?" — "18 minut." — "Res? — Pa nič ne je?" — "Osel! 18 minut bi tudi jaz ostal brez diha!"

Mlada dama je nezadovoljno namrdnila ustnice in vprašala svojega spremljevalca: "Samo sedi? Kaj ne dela nič drugega?" — "Kako? Nič ne dela. Saj vendar strada." — "Na njem tega ni videti... Kdaj dobi vodo, gospod direktor?" — "Jutri ob tem času. Počistite nas, vljudno prosim, s svojim posetom!"

Sredi noči je odprl Monsieur Charles vrata svoje sobe, da bi se enkrat pogledal strakeljo, ki naj bi ga obsedla z zlato mano. Asirec je ležal na dnu omare in spal. Monsieur Charles je dvignil svetilko in posvetil spečemu v obraz. Ta je nalahno odprl oči, zardel in preplašeno vprašal: "Kdo je? Ah, vi ste, Monsieur Charles?"

"Da, moj dragi. Prišel sem, da pogledam, ali je vse v redu. Kar mirno spi. Lahko noč!"

Asirec se je pretegnil in rekel:

"Prav za prav ni vse v redu!" — "Kako to?" — "Jedel bi." — "No," pravi Charles mirno, "za to je že čas... Samo še 39 dni... Potrpi še malo!"

"Vam je lahko reči, še malo potrpi," je nezadovoljno zarenčal umetnik v stradanju. "Vi ste se dobre naveščali, jaz pa nisem še od večera ničesar pokosil... Koliko je prav za prav ura?"

"Tri po polnoči. Spi, moj dragi, jaz pojdem."

Direktor ugaane luč in hoče oditi, pa zašli za seboj trkanje na steklo. Asirec glas zagrmil glasno in energično.

"Monsieur Charles!" — "Kaj je?" — "Jesti hočem!... Premislil sem se, izpustite me iz te preklete mišje luknje. Lotil se bom česa drugega."

Direktor je v duhu videl, kako se suši zlata reka. Obupno se je prijel za glavo in zakričal:

"Ti lopov, ali me hočeš čisto uničiti? Plakate sem že dal natistiti za ves teden naprej. Vse mesto govori o tebi. Ne, ti ostaneš v omari!"

"Če me takoj ne izpustite, vam naredim jutri, ko bo panoptikum poln obiskovalcev, tak kraval, da si me boste za večno zapomnili... Torej?"

Charles je isprevidel: četudi se mu posreči, da obdrži človeka danes v omari, vseh 39 dni tega ne bo mogel doseči. Odstranil je pečat in zakričal: "Ven, lopov!"

Umetnik v stradanju je tiho stopil iz omare in mirno dejal: "Saj se mi je kar zdelo, da se bo tako končalo. Pa sem vendar mislil, da bom zdržal. Torej obračun: Za en dan gladu 25 rubljev, na stopnicah recimo 40 rubljev, skupaj ker nisem celo noč stradal, 50 rubljev!"

"Ven!" zakriči lastnik panoptika in ves iz uma od besnosti plane nanj.

"Gospod Charles," povzame umetnik, "ne maram takih šal. Ali nimate ničesar jesti? Moj želodec je čisto prazen!" Mirno je stopil v direktorjevo sobo.

Na mizi so bili ostanki večerje gospodarja Charlesa a policijskim komisarjem: šunka, pol goske in 15 jajec.

Umetnik v stradanju je pograbil gosko in v petih minutah je izginila v njegovem žrelu. Monsieur je stal med tem na drugem koncu mize in gledal ves v strahu in grozi. Umetnik v stradanju je popravil nato vseh 15 jajec.

Monsieur je od strahu padel na stol in vprašal:

"Ali vedno toliko pojedete?"

"Ne, samo kadar sem lačen."

"A kdaj ste lačni?"

"Vedno."

"Moj dragi," pravi razburjeno Charles, "midva ne bova prekinita pogodbe. Kazal vas bom kot silovitega požeruha. Povejte mi, dragi, ali bi mogli pojedati vsak večer pečeno gosko in 25 žemelj?"

"Hm, k temu lahko pridaste še nekaj klobas in deset jajec..."

"Dobrotnik!" objame Charles ves srečen in mehak umetnika v stradanju. "To bo vzbudilo stokrat večjo senzacijo, nego stradanje."

"Škoda, ker je tako pozno," otopno pripomni človek iz panoptika.

"Zakaj?"

"Lahko bi takoj prišel s svojo produkcijo..."

RAZNO

Pisateljcem v poanemanje.

Mladi pisatelj na vsem svetu tožijo, kako težko grede med ljudi njih najženjalnejši duševni proizvodi. Treba pa je pri tem imeti originalno idejo in knjiga gre v denar, da se je sproti ne more dovolj natikati. Neki iznajdljivi angleški pisatelj je izdal knjigo, ko je je čitajoče občinstvo ignoriralo tako dovršeno, da založnik po par tednih ni prodal niti enega izvida. Mladi mož pa je v reklamno obilno nadoknadil ženjalnost, ki jo morda ni bilo v knjigi. Dal je v časopise naslednji oglas:

"Mlad milijonar, lepe zunanosti, glasbeno izobražen se želi poročiti z damo, ki naj bo v vsakem pogledu enaka junakinji znanega romana "Priborjenca ljubezen" izpod peresa Petra Axworthyja. — Ni treba naglašati, da je bila knjiga razprodana v par dneh in da mladi mož sedaj pripravlja že peti natas.

Prozornost človeštva. — Roentgen je že davno izumil svoje žarke X., a se jih poslužimo kvečjemu, če si zlomimo nogo. Slike so drage in večkrat tudi prenejasne. Zda pa so izumili v Draždenu na univerzi bajne čudežne očala, čijih dušo tvorijo majhna žepna baterija. S tem očali opremljen človek lahko vidi vse in povsod. Koliko neprijetnosti bo povzročil ta izum, če le pride v nepoklicane roke. Žepar na vlaku ali v kavarni bo takoj vedel, ali imate zlato uro in nabasano listnico. Če se hočete rešiti nadležnega obiska in kuharici naročite, naj pove, da vas ni doma — bo nadležni gost opazil akoci zid, da ste se zlagali. Kako mučno bo zaljubljenemu mladeniču videti ono hrano, katero počasi prebavlja želodec njegove ljubljene. Ali ni boljše naše sedanje neprozornost življenja?

15 let ni spal — Uradnik zavoda za socialno zavarovanje v Budimpešti Pavel Kern je postal

hipoma medicinsko svetovno čudo. L. 1915. je bil v bližini Lvova ranjen od strela v glavo. Ko so mu rano izlečili, mu je ostala živčna bolezen, ki mu brani spati. Že 15 let ni niti enkrat zasnul. Noči prebije s čitanjem, v kavarnah in podobno, jutraj malo leže in zatise oči, a samo za to, da si obvaruje očesne žilce. Truden in zaspan postane le včasih, če svojih možganov primerno ne zaposli — torej čisto narobe nego pri normalnih ljudeh. Mnogo učenih profesorjev se je že bavilo z njegovim slučajem, ne da bi ga mogli razvozlati. Tudi strokovni medicinski listi so že pisali o njem. Sedaj so ga povabili v Berlin, da bi ga preiskali. Kern pojde, a nima upanja, da bi mu vrnili spanje. Ne počuti se slabo, samo za sanje mu je žal. Pravi, da je on, ki je izgubil svoje sanje, utrpel večjo izgubo, kakor oni, ki jim je vojna odnesla kakšno roko ali oko.

Vergiljevo leto. Fašizem daje vsakemu letu svoja imena, tako nekoliko razgladi tiho vsakdanost težkega življenja pod tiransko peto fašizma. Kakor znano je duce Mussolini imenoval prošlo leto pšenično leto, letošnje pa je Vergiljevo leto in je posvečeno dvatisočletnici rojstva slavnega rimskega pesnika. V prvi vrsti se pripravljajo Mantova na proslave, kajti pesnik se je rodil v nje okolici. Zato je slavnostni odbor zasidil med Pietolejem in Minciom Vergiljev gaj, kjer bodo zasažena vsa drevesa, ki jih staro-veški pesnik opeva v svojih proizvodih.

Povodni taksi v Londonu

V Londonu so napravili prvi poskus z motornim čolnom posebne konstrukcije, ki so mu dali ime "povodni taksi" in ki bo služil hitremu osebnemu prevozu od enega konca mesta do drugega po vodni poti, a čimer bi nekoliko razbremenili promet na ulicah.

SMEŠNICE

Današnji tipi in doviti

Rezek: "Jaz da bi bil preobčutljiv! Niti malo ne. Vedno da sem prvi, ki se smejem svojim ubogim zabodam..."

Sega: "Kako veselo morate živeti!"

Sosed je povedal, da bo prehodni teden platno prodajal. Janezek, ki nosi še razklapljače, vpraša: "Mama, ali bo stric tako platno prodajal kakor jaz?"

"Torej, obtoženec, svojo ženo ste v jezi ubili? Ker se niste doslej kaznovani, bo vaš zid zdaj sorazmerno lahek. Ali si zapomnite: ob recidivi vam mo pošteno zašili. Saj menda ste, kaj je recidiva, a?"

"Reci... reci... Kako?"

"Diva, recidiva!"

"Diva je menda prva igra v kinematografu, če se prav minjam?"

"Ah, kaj še, recidiva je, če enkrat ubijete svojo ženo."

Za oslabele, brezmočne moške in ženske

Ako se počutite slabi, brezmočni, ne morete spati v noči, imate slab apetit, prebavne nesposobnosti in ostale težave, vzpostavite se s Sloan's Liniment. Nuga-Tone je pomagal tisoče ljudi in se prebavnih nesposobnosti in jim povrnil apetit. Poveča živino in mišično moč, pravi tisto stalno utrujenost, brezmočnost, utrujenost, ki dela vaše življenje mizerno. Niste sproti in močnejši kot bi bili s Sloan's Liniment. Vredno je, da ga kupite, da se odprete pred čudnimi, tedaj vam Nuga-Tone. Vi lahko kupite to, kjer prodajo zdravila. Ako vaš trgovski ali zdravniški svetnik ne zna povedati, kje ga kupiti, pošljite mu naš listek naravnost od našega proizvajalca.

HIŠA NA PRODAJ

Proda se deset sobna, iz oke sezidana hiša z vso potrebo gorkoto, trdega lesa izdelana široka, velika loka, blizu ceste. Uprava spodaj odprta: 2615 S. Millard Ave. Chicago, Ill. — (Adv.)

Trganje v ledju? — To vam olajša bol

Ostro "revmatično" trganje! Kako to bo! Po noči ne morete spati. Zganiti se ne morete brez bolečin. Kak blagoslov je Sloan's Liniment!

Zdravilna gorhota Sloana ogreva telo kot solnina svetlobe. Takoj olajša bol. Na milijone ljudi ga rabi za "revmatično" trganje. Kupi resno steklenico že danes — 35¢.

SLOAN'S LINIMENT

7 Slovenian

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA

V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, kolarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovanskem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene zmerne, unijsko delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue

CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTRENA POJASNILA

Ark Averčenko:

Umetnik v stradanju

"Kdo ste?"

"To ni važno."

"Kdo vas je poslal k meni?"

— "Nič! Prišel sem sam od sebe."

— "Kaj želite?" — "Delati."

— "Kaj znate?" — "Ničesar."

— "Menda ste vendar prej nekaj počeli?"

— "Nisem. Nič."

— "Saj ste vendar živeli?" — "Živel sem."

— "In jedel?" — "Vidite, prav to je tisto! Večera sem namreč stradal. Če me takole pogledate, boste itak sami spoznali!"

Ta razgovor se je vršil ob pol 11. dopoldne med mladenčkom z dolgimi opičimi rokami, upadlimi prsi in mršavim neobritim licem ter gospodom Charlesom v njegovem panoptiku. Gospod Charles je zamišljeno pogledal mladenčca in dejal:

"Predstavljali boste indijskega fakirja. Občinstvo vam bo z iglami prebadalo jezik. To je zelo zanimivo in napeto in bo brez dvoma nekajkrat napolnilo dvorano."

"To nima zmisla. Jaz lačem lažjega dela." — "Nič lažjega vam ne morem dati. Kaj pa se znate? Stajate vendar morali nekaj početi v svojem življenju!"

— "Samo nekaj: stradal sem!"

"Potem stradajte dalje", ježno zakriči ravnatelj panoptika, "stradajte dalje!"

"Saj tudi bom", odvrne mladenič škripaje z zobmi in se obrne, da bi odšel. "40 dni skupaj sem rajši lačen, kakor da bi se dal takole izživati."

"Dovolite", prične lastnik panoptika mahoma sila vljudno, "ali bi v resnici mogli stradati 40 dni?" — "Rekel sem vam, to je edino kar znam!"

"Dragi prijatelj, potem bi se lahko pomenila. Če boste stradali 40 dni, vam plačam 1000 rubljev."

Razen tega dobite od vsake prodane vstopnice, izvemali vstopnice za otroke in vojake, po pet kopejk.

"Pet kopejk? Nak, izpod 10 kopejk od vsake prodane vstopnice in 1000 rubljev za štirideset dni ne bo nič..."

"Hm... da, velja. Vsak dan dobite čisto vodo drugega nič. Pristanete?"

"Samo en pogoj še!" pravi mladenič. "Preden ležem v stekleno omaro, mi plačajte dostojno večerjo."

"Velja! Zda narediva pogodbo, potem pa sestaviva plakat, da bo svet zija od začudenja..."

In tako je publika drugi dan radovedno stala pred ogromnimi lepaki a takimle razglasom:

"Z dovoljenjem oblasti se bo vršil v slovitem panoptiku umetnika v čarovništvu Monsieura Charlesa niz senzacionalnih predstav pod geslom:

Čudo organizma ali:

"Nič ne jem!"

Sloviti asirski umetnik v stradanju MacChambeck se bo produciral v stradanju kot veleintereasantnem znanstvenem čudesu.

Mi, spoštovana gospoda, jemo štirikrat do petkrat na dan. Tukaj pa je človek, ki bo stradal 40 dni in 40 noči, ležeč v stekleni omari, ki jo bo policija sama zapечатila.

Na premijeri, to je na dan, ko bo vstopil Miater MacChambeck v omaro, povšane cene.

Otroci in vojaki, do narednika, plačajo polovico vstopnine.

Za obilno udeležbo se priporoča ravnateljstvo panoptika.

Charles, direktor panoptika."

Gosta, nervozno razburjena množica ljudi je obkolila stekleno omaro, ki je vanjo mirno ležal Mister MacChambeck. Napel je svoje mršave prsi, si popravi rožnati triko in mahnil z roko.

Monsieur Charles je pristopil in zaklical: "Halo! Chambeck sari!"

"Lapi tak," je odvrnil "Asirec" in zadržel od mraza.